

UOT: 338

Elnur ƏLƏKBƏROV
Aqrar Tədqiqatlar Mərkəzi, dissertant
elekberov.elnur78@mail.ru

Kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişafının əsas istiqamətləri

The Main Directions of Sustainable Development of Agriculture

Основные направления устойчивого развития сельского хозяйства

Xülasə: Məqalə kənd təsərrüfatının dayanaqlı inkişafına həsr olunmuşdur. Kənd təsərrüfatının və kənd yerlərinin dayanaqlı inkişafının aşağı olması bir çox amillərin təsiri və ilk növbədə emal sənayesinin az olması, aşağı investisiya cəlbədiciyi, gəlirlilik səviyyəsinin aşağı olması, yerlərdə sənaye tipli iş yerlərinin azlığı və kənd təsərrüfatına dövlət dəstəyinin yətinə olmaması ilə əlaqədardır. Müasir iqtisadi şəraitdə məhsul istehsalında resurslara qənaət edən intensiv texnologiyaların tətbiqi məhsul istehsalının maya dəyərini əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmasını, eyni zamanda, yeni sənaye sahələrinin inkişaf etdirilməsini, iş yerlərinin sayının artırılmasını, nəticədə gəlirlərin artması və kənd əhalisinin maddi rifah halının yaxşılaşmasını təmin edə bilər.

Açar sözlər: kənd təsərrüfatı, dayanıqlı inkişaf, istehsalın artırılması, səmərəli fəaliyyət, gəlirlər, həyat səviyyəsi.

Abstract: The article analyzes the sustainable development of agriculture and the factors affecting it. The low level of sustainable development of agriculture and rural areas is due to many factors, primarily the small size of the processing industry, low investment attractiveness, low profitability, lack of local industrial jobs, and insufficient state support for agriculture. In modern economic conditions, the application of resource-saving intensive technologies in production has significantly reduced the cost of production, as well as the development of new industries, increasing the number of jobs, increasing incomes and improving the welfare of the rural population.

Keywords: agriculture, sustainable development, increase production, efficient activities, incomes, living standards.

Резюме: В статье проанализированы устойчивое развитие сельского хозяйства и факторы, влияющие на него. Низкий уровень устой-

чивого развития сельского хозяйства и сельской местности обусловлен влиянием многих факторов, в первую очередь низкой инвестиционной привлекательностью, низким уровнем рентабельности, недостаточным количеством рабочих мест промышленного типа и недостаточной государственной поддержкой сельского хозяйства. В современных экономических условиях применение ресурсосберегающих интенсивных технологий в производстве продукции определено направлениями, обеспечивающими значительное снижение себестоимости производства продукции, а также развитие новых отраслей промышленности, увеличение количества рабочих мест, рост доходов и улучшение материального благосостояния сельского населения.

Ключевые слова: сельское хозяйство, устойчивое развитие, увеличение производства, эффективная деятельность, доходы, уровень жизни.

Iqtisadiyyatın bütün sahələrinin inkişaf etdirilməsi, onun dayanıqlı inkişafının təmin edilməsini şərtləndirir. Çünki, özül düzgün qoyulmasa əldə edilən inkişaf uzunmüddətli ola bilməz və o, hər hansı bir təsir nəticəsində çökə bilər. Məhz bu baxımdan, ən kiçik şirkətdən belə, bütün sahələrdə şirkət daxil və dövlət səviyyəsində sosial-iqtisadi konsepsiyalar, dövlət proqramları hazırların hədəflər müəyyən edilir, tədbirlər həyata keçirilir. Məhz bu baxımdan, Azərbaycan iqtisadiyyatının hər tərəfli inkişafı üçün 11 sahəni əhatə edən "Starteji Yol Xəritəsi" hazırlanmış və 6 dekabr 2016-cı il tarixində ölkə Prezidentinin müvafiq Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir. Kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına və emalına dair Starteji Yol Xəritəsində kənd təsərrüfatının geniş bir sahə kimi vurğulanması onun hər bir sahəsinin inkişaf istiqamətlərinin müəyyən edilməsindən aydın görünür.

Iqtisadiyyatın digər sahələrindən fərqli olaraq kənd təsərrüfatına təsir edən amillər daha çoxdur ki, bu onu digər iqtisadi sahələrdən fərqləndirən təbii amillərdir. Digər tərəfdən, kənd təsərrüfatı elə bir sahədir ki, onun davamlı və dayanıqlı inkişafı digər sahələrin inkişafından asılıdır. Yəni, müasir texnologiyalı istehsal resursları sahələri, emal sahələri inkişaf etməsə davamlı və dayanıqlı inkişaf mümkün deyildir. Əhalinin alıcılıq qabiliyyəti isə bütün sahələrə təsir edən bir kateqoriyadır. Çünki, bütün istehsal olunan məhsulları birbaşa və dolayı istehlakçısı əhəlidir. Odur ki, sahələrin davamlı və dayanıqlı inkişafı bir-birini tarazlamalıdır.

P. Samuelsonun fikrincə, davamlı inkişaf anlayışı tarazlı inkişafı nəzərdə tutur. Tarazlıq – ölkə iqtisadiyyatı üçün elə olmalıdır ki, özünü tənziqləmə qabiliyyətini qoruyub saxlaya bilsin[5, s.68].

Samuelsonun bu fikri qeyd etdiklərimizi təsdiqləyir, yəni tarazlı inkişaf olmasa bir sahənin davamlı və dayanıqlı inkişafı mümkün deyildir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş Strateji Yol Xəritəsinin mahiyyəti də Azərbaycan iqtisadiyyatının davamlı və dayanıqlı inkişafının təmin edilməsidir. Qeyd etdiyimiz kimi iqtisadiyyatın 11 sektoru üzrə ümumilikdə 12 Strateji Yol Xəritəsi hazırlanmasında məqsəd dayanıqlı və davamlı inkişafın təmin edilməsidir.

Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələri Azərbaycanda davamlı iqtisadi inkişaf əsasında iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətliliyini, inklüzivliyini və sosial rifahın daha da artırılmasını təmin edəcəkdir [1, s. 6]

"Dayanıqlı inkişaf" termini 1970-ci illərin sonlarında beynəlxalq təcrübəyə tətbiq edildi və 1987-ci ildə Ümumdünya Ətraf Mühit və İnkişaf Komissiyasının (UNEP) hesabatında geniş yayıldı: "İnسانlıq inkişafı davamlı və uzunmüddətli xarakter vermək imkanına malikdir, amma, bu ələ olmalıdır ki, gələcək nəsillərin öz ehtiyaclarını təmin etmək imkanından məhrum etmədən, insanların yaşayış ehtiyaclarını ödəsin [3].

Hesabatla tanışlıq göstərir ki, ətraf mühitin qorunmasına və resurslardan ətraf mühitə zərər vermədən istifadəsinə xüsusi diqqət verilir. Qeyd edək ki, ÜMİK hesabatı çərçivəsində dayanıqlı inkişafın təməl prinsipləri sosial-iqtisadi və ekoloji inkişafın sintezini qoyur və ilk baxışdan birbaşa kənd təsərrüfatı ilə əlaqəsi olmadığı görünür. Lakin insanların yaşayış tərzinin ayrılmaz hissəsi olan kənd təsərrüfatı ekoloji inkişafın da fəal tərkib hissəsidir.

Kənd təsərrüfatı sektoruna münasibətdə "dayanıqlı inkişaf" anlayışı FAO-nun 1996-cı ildə Romada keçirilən iclasının materiallarında göstərilmişdir: "Kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişafı proqramının əsas məqsədi ərzaq istehsalının səviyyəsini davamlı şəkildə artırmaq və ərzaq təhlükəsizliyini təmin etməkdir. Problemi həll etmək üçün tələb olunur: təhsil təşəbbüslərini dəstəkləmək; iqtisadi yeniliklərdən istifadə və yeni texnologiyaların inkişaf etdirilməsi, insan ehtiyaclarına cavab verən ərzaq məhsullarına sabit çıxışın təmin edilməsi; yoxsul qruplar üçün onlara girişi təmin etmək; əmtəə istehsalını inkişaf etdirmək; yoxsulluğa qarşı mübarizə aparmaq üçün işsizliyin azaldılması və gəlirləri artırılması istiqamətində işlər; təbii ehtiyatları idarə etmək və ətraf mühitin qorunması[4].

Göründüyü kimi istərsə də xarici ölkə və ya beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən hazırlanan hesabatlarda iqtisadiyyatın hər tərəfli və dayanıqlı inkişafına xüsusi diqqət yetirilir. Bu hesabatlarda kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişafı digər iqtisadi sahələri inkişaf etdirmədən mümkün olmadığı öz əksini tapır. Çünki, rəqabət qabiliyyətli kənd təsərrüfatının inkişafı

sənaye tipli intensiv texnologiyaların tətbiqini şərtləndirir. Eyni zamanda, kənd təsərrüfatının inkişafı tək ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsində özünü göstərmir, o həm də sənaye sahələrinin dəyər zənciri üzrə xammalla təmin edilməsini də stimullaşdırır.

Kənd təsərrüfatının inkişafının müvafiq vəziyyəti

Davamlı inkişaf üçün ümumi qəbul olunmuş yanaşmaya görə, kənd təsərrüfatı üç əsas prinsipə əsaslanmalıdır.

1. İstehsalın gəlirli olması;
2. Ətraf mühitin qorunması;
3. Kənd əhalisinin yüksək rifahla yaşaması.

İstehsalın gəlirli olması iqtisadi ölçülərinə görə - istehsalçıların kifayət qədər maliyyə təminatını təmin etməli, yüksək səviyyədə həyat-yaşayış səviyyəsini təmin etməli və ətraf mühiti qorumaqla səmərəli istehsalın inkişafına kömək etməlidir.

Ətraf mühitin qorunması ekoloji ölçülərinə görə - kənd təsərrüfatı əvəzəlməz resurslardan istifadəni minimuma endirir, fəlakətli təbii resursları bərpa edir, ətraf mühiti və təbii ehtiyatları qoruyur və yaxşılaşdırır.

Kənd əhalisinin yüksək rifahla yaşaması sosial ölçülərinə görə - kənd təsərrüfatı yerli kənd əhalisinin hərtərəfli fəaliyyətinin çiçəklənməsinə və həyat qabiliyyətinə, onların iqtisadi və sosial inkişafına, o cümlədən sağlamlıq qida ilə təmin olunmasına kömək edir.

Məlumdur ki, kənd təsərrüfatı gəlirlik səviyyəsinə görə digər sahələrdən geri qalsada, digər parametrlərinə görə dayanıqlı inkişaf baxımından ölkə iqtisadiyyatında aparıcı sahə hesab olunur. Hazırda davamlı inkişaf edən kənd təsərrüfatı və onunla bağlı sahələr ölkə üzrə ən çox işəgötürən, eyni zamanda, məşğulluğun artırılması üçün geniş imkanları olan sahədir. İstehsalçıların gəlirlərinin artırılması əkin sahələrinin genişlənməsindən, yüksək məhsuldarlıqdan və rəqabət qabiliyyəti səmərəli istehsalından çox asılıdır. Bu istehsalçıların yüksək maliyyə imkanlarının təmin olunmasında mühüm rol oynayır. Kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkin sahəsinin və məhsul istehsalının 2015-2019-cu illər üzrə dinamikası cədvəl 1-də verilmişdir.

Cədvəl 1.

Kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkin sahəsinin və məhsul istehsalı

	2015	2016	2017	2018	2019	2015-ci ildə		
						2015-ci ilə nisbətən %-lə	2016-cı ilə nisbətən %-lə	2017-ci ilə nisbətən %-lə
Əkin sahəsi, min ha								
Buğda	539.7	500.0	506.1	679.1	670.0	134.1	113.4	112.3
Azot	361.0	355.2	311.0	337.2	342.2	94.8	96.3	107.4
Pambuq	18.7	51.4	136.4	132.5	100.0	5.4646	194.7	73.4
Tütün	1.4	2.4	3.2	3.4	3.1	2.2464	129.2	95.9
Başqar	4.9	7.1	12.9	8.6	7.4	151.0	104.2	53.2
								86.0

çığırda	2015	2016	2017	2018	2019	2019-cü ilə nisbətən %-lə	2016-cı ilə nisbətən %-lə	2017-ci ilə nisbətən %-lə	2018-ci ilə nisbətən %-lə
Kartof	61.0	62.8	58.8	59.3	56.9	93.3	90.6	96.7	91.9
Tərəvəz	77.7	71.9	69.3	69.5	69.4	89.3	95.9	100.1	99.8
Bostan bitkiləri	27.8	26.4	23.4	20.9	21.4	77.0	81.1	91.5	102.4
Məhsuldarlıq əhə									
Buğda	31.3	31.3	30.5	30.1	32.4	103.5	103.5	106.2	107.6
Ayçaq	29.5	26.9	25.6	27.9	29.7	100.7	110.4	116.0	106.4
Pambaq	18.8	17.3	13.3	17.6	20.5	120.3	127.5	192.8	187.6
Tütün	11.4	11.2	16.6	19.0	19.3	75.9	127	116.2	101.6
Şəkər çuğunduru	380	490	316	330	328	86.3	66.9	103.8	93.7
Kartof	136	140	130	149	169	124.3	121	112.7	113.4
Tərəvəz	128	139	155	162	176	111.4	110.7	113.3	106
Bostan bitkiləri	174	176	187	191	209	120.1	118.7	111.8	100.4
Məhsul istehsalı, min ton									
Buğda	1687.7	1851.4	1818.7	2042.9	2171.5	128.6	117.3	119.4	106.3
Ayçaq	1063.9	954.2	815.0	941.9	1015.5	95.4	106.4	124.6	107.8
Pambaq	33.2	89.4	207.5	233.6	295.3	8.46əfə	3.3əfə	142.3	126.4
Tütün	3.5	3.6	5.3	6.3	6.0	171.4	166.7	113.2	95.2
Şəkər çuğunduru	184.3	312.6	416.1	277.2	237.0	128.6	75.8	57.8	85.5
Kartof	839.8	902.4	913.9	898.9	1004.2	119.6	111.3	109.9	111.7
Tərəvəz	1275.3	1270.0	1402.6	1521.9	1714.7	134.4	134.9	122.0	112.7
Bostan bitkiləri	484.5	464.8	438.1	401.9	447.6	92.4	96.3	102.2	111.4

Mənbə: Cədvəl Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatları əsasında müəllif tərəfindən tərtib edilmişdir

Statistik məlumatlardan 2019-cu ildə 2017 və 2018-ci illərə nisbətən əsas bitkiçilik məhsulları üzrə əkin sahələrinin azalması müşahidə olunsada da şəkər çuğunduru və tütün istisna olmaqla digər məhsulların istehsalı və məhsuldarlığı artmışdır. Bu işə istehsalın daha gəlirli olmasını özündə əks etdirir. Bunun üçün fərdi sahibkar təsərrüfatlarında müqayisə olunan illər üzrə cədvəl 2-də bitkiçilikdə 1 sentner məhsulun əsas iqtisadi göstəricilərinin dinamikasına baxaq.

Cədvəl 2

Fərdi sahibkar təsərrüfatlarında bitkiçilikdə 1 sentner məhsulun əsas iqtisadi göstəriciləri

	2015	2016	2017	2018	2019	2019-cü ildə			
						2015-ci ilə nisbətən %-lə	2016-cı ilə nisbətən %-lə	2017-ci ilə nisbətən %-lə	2018-ci ilə nisbətən %-lə
1 sentner məhsulun satışından əldə edilən gəlir, manatla									
Dənli bitkilər	20.40	23.28	26.27	27.47	31.83	156.0	136.7	121.2	115.9
Pambaq	41.06	49.63	50.13	57.89	60.10	146.4	121.1	119.9	103.8
Tütün	93.80	212.53	200.00	200.71	227.06	2.4 dəfə	106.8	113.5	113.1
Şəkər çuğunduru	5.90	40.0	5.84	-	6.00	101.7	15.0	102.7	+
Kartof	46.24	57.64	46.33	50.32	54.68	118.3	94.9	118.0	108.7
Tərəvəz (açıq sahə)	32.17	30.88	33.31	29.43	34.58	107.5	112.0	103.8	117.9

Bostan bitkiləri	12.94	12.15	11.81	16.84	20.53	158.6	169.0	173.8	121.9
1 sentner məhsulun maya dəyəri, manat									
Dənli bitkilər	12.86	13.86	12.40	12.82	15.53	120.8	112.0	125.2	121.1
Pambaq	38.96	30.78	34.84	43.52	31.51	80.9	102.4	90.4	72.4
Tütün	84.50	143.73	70.00	62.44	66.56	78.8	46.3	95.1	106.6
Şəkər çuğunduru	2.08	30.0	4.43	-	4.00	192.3	13.3	90.3	+
Kartof	27.38	27.56	35.78	31.07	65.23	2.4 dəfə	2.4 dəfə	182.3	2.1 dəfə
Tərəvəz (açıq sahə)	15.29	14.18	16.87	15.81	18.74	122.6	132.2	111.1	118.5
Bostan bitkiləri	8.07	8.51	7.36	10.41	13.41	166.2	157.6	182.2	128.8
1 sentner məhsulə görə mənfəət, manat									
Dənli bitkilər	7.54	9.42	13.87	14.65	16.30	2.2 dəfə	173.0	117.5	111.3
Pambaq	2.1	18.85	15.29	14.37	28.59	13.6 dəfə	151.7	187.0	199.0
Tütün	9.3	68.8	130	138.27	160.5	17.2 dəfə	2.3 dəfə	123.5	116.1
Şəkər çuğunduru	3.82	10.0	1.41	-	2.0	52.3	20	141.8	+
Kartof	18.86	30.08	10.55	19.25	-10.55	-55.9	-35.1	-100	-54.8
Tərəvəz (açıq sahə)	16.88	16.7	16.44	13.62	15.84	93.8	94.8	96.3	116.3
Bostan bitkiləri	4.87	3.64	4.45	6.43	7.12	146.2	195.6	160.0	110.7

Mənbə: Cədvəl Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatları əsasında müəllif tərəfindən tərtib edilmişdir

Statistik məlumatların təhlili göstərir ki, kartof məhsulu istisna olmaqla digər məhsullar üzrə mənfəət demək olar ki, artan dinamika ilə inkişaf etmişdir. Kartof məhsulunda işə istehsalın və məhsuldarlığın artmasına baxmayaraq satış qiymətinin aşağı olması 2019-cu ildə fərdi sahibkarlıq təsərrüfatlarında zərərli başa gəlmişdir. Aparılan sorğular nəticəsində bu zərərin digər təsərrüfat formalarında da olduğu müəyyən edilmişdir. Bu məhsulun istehlak səviyyəsinin və alıcılıq qabiliyyətinin aşağı olması ilə bağlıdır. Yəni davamlı inkişaf təmin olunmasada dayanıqlı inkişaf tam təmin olunmamışdır. Alıcılıq qabiliyyətinin aşağı olması iqtisadiyyatın digər sahələrində olduğu kimi, kənd təsərrüfatında da hər zaman böhrana səbəb ola bilər.

Kənd təsərrüfatının davamlı və dayanıqlı inkişafına mane olan problemlər

Kənd təsərrüfatının davamlı və dayanıqlı inkişafını ləngidən səbəblər kənd təsərrüfatının idarə edilməsində mövcud olan çatışmazlıqlar və kənd yerlərinin inkişafı ilə bağlı qəbul olunan qərarların ümumi inkişaf konsepsiyası ilə düzgün koordinasiya olunmamasıdır.

Qeyd edək ki, inkişaf etmiş ölkələrdə kənd təsərrüfatında yüksək dövlət dəstəyi onu daha rentabelli etməklə kənd təsərrüfatı ilə bağlı sənaye sahələrinin modernləşməsinə, yeni texnologiyaların işləməsinə, yerli kənd bütüdcələrinin kənd təsərrüfatından alınan vergilər hesabına formalaşmasına imkan verir. Bu da öz növbəsində kənd əhalisinin maddi rifah halının yaxşılaşmasına və kənd yerlərinin sosial infrastrukturunun müasir səviyyədə inkişafına müsbət təsir edir.

Aparılan müşahidələrimiz göstərir ki, kənd yerlərində infrastrukturun inkişafına yönəldilən investisiya yetərinə deyil və əsas investisiya kənd təsərrüfatının inkişafına yönəldilmişdir. Xüsusi diqqət yetirilən istehsal sahələrinə yönəldilən investisiya həmin ərazilərdə inkişafa stimül verir. Məsələn, pambıqçılığın inkişafına son 2-3 ildə xüsusi diqqət yetirilməsi, su ilə təminatının yaxşılaşdırılması, subsidiyaların verilməsi, resurslarla təminatının yaxşılaşması dayanıqlı və davamlı inkişafın təməli kimi özünü göstərir və bu ərazilər digər ərazilərdən (kənd yerlərdən) fərqlənməyə başlayır. Kənd yerlərində sosial infrastrukturların inkişafının ərazinin iqtisadi inkişafından asılı vəziyyətə düşməsi idarəetmənin və inkişaf proqramlarının düzgün koordinasiya olunmadığını göstərir.

Son illərdə kənd yerlərinin, xüsusən də yol infrastrukturunun inkişafına xüsusi diqqət yetilməsinə baxmayaraq digər infrastrukturların inkişafı zəif gedir. Müasir sosial infrastruktur obyektlərinin inkişafı şəhər və kənd arasındakı mövcud boşluğun aradan qaldırılmasına yaxın gələcəkdə imkan verməyən bir sürətlə davam edir. Nəticədə kənd yerlərində həyat səviyyəsinin aşağı düşməsinə sürətləndirir.

Kənd yerlərində həyat gənclər üçün cəlbedici deyil; gənclərin kənd yerlərindən şəhərlərə axını kəndin inkişafı üçün insan resursları bazasının formalaşmasına maddi bir maneədir.

Kənd təsərrüfatının davamlı və dayanıqlı inkişafını müəyyən edən əsas istiqamətlər.

Kənd ərazilərinin davamlı inkişafının təmin edilməsi sahəsindəki dövlət siyasəti, hökumət və onların ərazi orqanlarının yerli özünü idarəetmənin bu sahədə fəaliyyətini müəyyən edən hüquqi, maliyyə, iqtisadi və təşkilati tədbirlər sistemini əhatə edir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına və emalına dair Strateji Yol Xəritəsi"ndə strateji hədəf 9-da Kənd yerlərində məşğulluğun artırılması və əhalinin rifahının yüksəldilməsi öz əksini tapmışdır. Qeyd edilir ki, Kənd təsərrüfatı iqtisadi fəaliyyət növü olmaqla bərabər, həm həyat tərzi, həm də xalqımızın uzun illərdən bəri yaşadığı təsərrüfatçılıq ənənəsidir. Kənd təsərrüfatının bi-

rinci dərəcəli funksiyası ərzaq məhsulları və xammal istehsalı olsa da, bu sahənin ekoloji tarazlığın təmin edilməsi, kənd bölgələrində sosial-iqtisadi inkişaf səviyyəsinin yüksəldilməsi və kənd həyat tərzinin qorunması kimi mühüm funksiyaları da vardır [2, s. 134].

Bu hədəfin SYX-də öz əksini tapması kənd yerlərinin istehsaldan asılı olmayaraq sosial inkişafının təmin etməyi göstərir. Lakin, keçən dövr ərzində istehsal imkanları geniş olan ərazilərdə istehsalın inkişafına üstünlük verilməsi, sosial yönümlü inkişafa isə zəif diqqət yetirilməsi müşahidə olunmaqdadır. Əslində SYX-də kənd təsərrüfatının davamlı inkişafının təmin edilməsi sahəsində dövlət siyasətinin aşağıdakı hədəf indikatorları da müəyyən edilmişdir.

– kənd icmalarının fəaliyyətinin genişləndirilməsi və onların fəaliyyətinin stimullaşdırılması;

– kənd yerlərinin milli funksiyalarını yerinə yetirmələri və ərazi inkişaf problemlərini həll etmələri üçün əlverişli sosial-iqtisadi şəraitin yaradılması;

– kənd əhalisinin sabitləşməsinin təmin edilməsi və sağlamlığının qorunması, əhalinin miqrasiya axınının azaldılması ilə kənd əhalisinin yerlərdə qalması və artması üçün şərait yaradılması;

– müasir tələblər və standartlar nəzərə alınmaqla məşğulluğun təmin edilməsi, kənd əhalisinin həyat səviyyəsinin və keyfiyyətinin yüksəldilməsi;

– kənd təsərrüfatının səmərəliliyinin artırılması və kənd yerlərinin ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına verdiyi töhfə.

Kənd yerlərinin davamlı inkişafının təmin edilməsi sahəsində dövlət siyasəti aşağıdakı prinsiplərə uyğun həyata keçirilir:

– kənd yerlərində əhalinin rahat yaşayışı üçün müvafiq şəraitin yaradılması;

– kənd yerlərində əlverişli infrastruktur şəraiti yaratmaqla kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı və emalı sahəsində investisiya fəaliyyətinin stimullaşdırılması;

– kənd yerlərində innovativ istehsalın inkişaf etdirilməsi və rəqabətqabiliyyətli istehsalın genişləndirilməsi;

– kənd əhalisinin sosial əhəmiyyətli lahiyələrin həyata keçirilməsinə cəlb etməklə, məşğulluq səviyyəsinin artırılması və s.

Kənd yerlərinin və kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişafı üçün instansional və iqtisadi islahatların daha da genişləndirilməsi və təkmilləşdirilməsi məqsədəuyğundur. Eyni zamanda, kənd yerlərinin və kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişafının başlıca stimullaşdırıcı vasitəsi məhsulların satış bazarının və bu bazara təsir edən amillərin təkmilləşdirilməsi daha məqsədəuyğundur.

Ədəbiyyat

1. "Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi". Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir.

2. "Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına və emalına dair Strateji Yol Xəritəsi". Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir. 177 səh

3. Наше общее будущее: доклад международной комиссии по окружающей среде и развитию. -М.: Прогресс, 1989. - С.20.

4. Promoting sustainable agriculture and rural development - Rome: FAO, 1996.

5. Экономика: [учеб. пособие для студентов, обучающихся по экон. направлениям и специальностям] / Пол А. Самуэльсон, Вильям Д. Нордхаус; Пер. с англ. под ред. Тарасевича Л. С., Леусского А. И. - М.: Изд. торговый дом КноРус, 1997. -799 с.